

Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kuudes jaosto)

7 päivänä syyskuuta 2023 *

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhteinen maatalouspolitiikka – Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahasto (maaseuturahasto) – Maaseudun kehittämisen tukitoimenpiteet – Eläinten hyvinvointia edistävät tuet – Asetus (EY) N:o 1974/2006 – 44 artiklan 1 kohta ja 2 kohdan a alakohta – 47 artiklan 1 kohta – Maatilan siirto uudelle tuensajalle – Tilanne, jossa tämä tuensaja luopuu myöhemmin maataloustuotannostaan – Ylivoimaiset esteet tai poikkeukselliset olosuhteet – Velvollisuus maksaa takaisin myönnetty tuki osittain tai kokonaan – Suhteellisuusperiaate

Asiassa C-169/22,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyyntöstä, jonka Curtea de Apel București (Bukarestin ylioikeus, Romania) on esittänyt 19.11.2020 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 4.3.2022, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Fractal Insolvență SPRL, Groenland Poultry SRL:n pesänhoitajana,

vastaa

Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kuudes jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. G. Xuereb sekä tuomarit T. von Danwitz (esittelevä tuomari) ja A. Kumin,

julkisasiamies: A. Rantos,

kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

- Fractal Insolvență SPRL, Groenland Poultry SRL:n pesänhoitajana, edustajanaan A. Rusu, avocat,
- Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița, asiamiehenään C. A. Gârleanu,

* Oikeudenkäyntikieli: romania.

- Romanian hallitus, asiamiehinään R. Antonie, E. Gane ja O.-C. Ichim,
- Kreikan hallitus, asiamiehinään E. E. Krompa, E. Leftheriotou ja M. Tassopoulou,
- Euroopan komissio, asiamiehinään T. Isacu de Groot ja A. Sauka,

kuultuaan julkisasiamiehen 9.3.2023 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,
on antanut seuraavan

tuomion

- 1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 15.12.2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006 (EUVL 2006, L 368, s. 15), sellaisena kuin se on muutettuna 14.7.2011 annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 679/2011 (EUVL 2011, L 185, s. 57; jäljempänä asetus N:o 1974/2006), 44 artiklan 2 kohdan a alakohdan ja 47 artiklan 1 kohdan tulkintaa.
- 2 Tämä pyyntö on esitetty oikeusriidassa, jossa vastakkain ovat Fractal Insolventă SPRL, Groenland Poultry SRL:n konkurssipesänhoitajana, ja Agenția de Plăți și Intervenție pentru Agricultură – Centrul Județean Dâmbovița (maatalouden tuki- ja toimenpidevirasto – Dâmbovițan aluekeskus, Romania; jäljempänä APIA) ja joka koskee viimeksi mainitun päätöksiä, joilla Groenland Poultry velvoitettiin, koska se oli luopunut maataloustuotannostaan, maksamaan takaisin sille viisivuotisen sitoumuskauden aikana maksetut eläinten hyvinvointia edistävät tuet kokonaisuudessaan.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Asetus N:o 1698/2005

- 3 Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen 20.9.2005 annettu neuvoston asetus (EY) N:o 1698/2005 (EUVL 2005, L 277, s. 1), sellaisena kuin se on muutettuna 19.1.2009 annetulla neuvoston asetuksella (EY) N:o 74/2009 (EUVL 2009, L 30, s. 100; jäljempänä asetus N:o 1698/2005), kumottiin Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 kumoamisesta 17.12.2013 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) N:o 1305/2013 (EUVL 2013, L 347, s. 487). Asetuksen N:o 1305/2013 88 artiklan nojalla asetusta N:o 1698/2005 sovellettiin kuitenkin edelleen toimiin, joita toteutettiin Euroopan komission mainitun asetuksen nojalla ennen 1.1.2014 hyväksymissä ohjelmissa.

4 Asetuksen N:o 1698/2005 36 artiklan a alakohdan v alakohdassa säädettiin, että ympäristön ja maaseudun tilan parantamiseen myönnettävä tuki koski toimenpiteitä, joiden tavoitteena on maatalousmaan kestävä käyttö muun muassa myöntämällä tukia eläinten hyvinvointia edistäviin toimiin.

5 Asetuksen 40 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Edellä 36 artiklan a alakohdan v alakohdassa tarkoitettuja eläinten hyvinvointia edistäviä tukia myönnetään viljelijöille, jotka tekevät vapaaehtoisesti eläinten hyvinvointia koskevia sitoumuksia.

2. Eläinten hyvinvointia edistävät tuet kattavat ainoastaan sitoumukset, jotka ylittävät – – pakolliset vaatimukset sekä muut kansallisessa lainsäädännössä vahvistetut asiaa koskevat pakolliset vaatimukset, jotka on määritetty ohjelmassa.

Kyseiset sitoumukset on tehtävä yleensä viiden ja seitsemän vuoden väliseksi ajaksi. – –

3. Tukia myönnetään vuosittain, ja niiden on katettava tehdystä sitoumuksesta aiheutuvat lisäkustannukset ja tulonmenetykset. Tarvittaessa ne voivat kattaa myös transaktiokustannuksen.

Tuki ei voi ylittää liitteessä I vahvistettua enimmäismäärää.”

6 Asetuksen N:o 1698/2005 74 artiklan 1 kohdassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on saatettava voimaan kaikki lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset – – varmistaakseen, että yhteisön taloudelliset edut suojataan tehokkaasti.”

Asetus N:o 1974/2006

7 Asetus N:o 1974/2006 kumottiin Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahasto) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1305/2013 täydentämisestä ja siirtymäsäännöksistä 11.3.2014 annetulla komission delegoidulla asetuksella (EY) N:o 807/2014 (EUVL 2014, L 227, s. 1). Delegoidun asetuksen N:o 807/2014 19 artiklan nojalla asetusta N:o 1974/2006 sovellettiin kuitenkin edelleen toimiin, joita toteutettiin komission asetuksen N:o 1698/2005 nojalla ennen 1.1.2014 hyväksymissä ohjelmissa.

8 Asetuksen N:o 1974/2006 1 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Tässä asetuksessa vahvistetaan yksityiskohtaiset säännöt asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamiseksi seuraavilta osin: maaseudun kehittämistukia koskevat periaatteet ja yleiset säännöt, maaseudun kehittämistoimenpiteitä koskevat erityiset ja yhteiset säännökset sekä tukikelpoisuus ja hallintomenettelyt, lukuun ottamatta valvontasäännöksiä.”

9 Asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Jos tuensaaja siirtää koko maatilansa tai osan siitä toiselle henkilölle tuen myöntämisen edellytyksenä olevan sitoumuksensa aikana, tämä toinen henkilö voi jatkaa sitoumusta sen jäljellä olevan voimassaoloajan. Jos sitoumusta ei jatketa tällä tavalla, tuensaajan on maksettava takaisin myönnetty tuki.

2. Jäsenvaltiot voivat olla vaatimatta 1 kohdassa tarkoitettua takaisinmaksua, kun:
- a) tuensaaja, joka on jo täyttänyt huomattavan osan sitoumuksestaan, luopuu lopullisesti maataloustuotannosta, eikä ole tarkoituksenmukaista, että seuraaja jatkaa sitoumusta;
  - b) siirto, joka koskee osaa tuensaajan maatilasta, tapahtuu sitoumuksen jatkoajalla 27 artiklan 12 kohdan toisen alakohdan mukaisesti ja siirto koskee enintään 50:tä prosenttia sitoumuksen ennen jatkoaikaa kattamasta alasta;
  - c) tuensaajan tila siirretään kokonaan tai osittain järjestölle, jonka päätavoitteena on ympäristönsuojeluun tähtäävä luonnonhoito, edellyttäen että siirrolla pyritään muuttamaan maankäyttö pysyvästi luonnonsuojelukäyttöön ja että tähän liittyy huomattavaa etua ympäristölle.
3. Tilaa koskevissa vähäisissä muutoksissa jäsenvaltiot voivat toteuttaa erityistoimenpiteitä sen varmistamiseksi, että 1 kohdan soveltaminen ei johda tehdyn sitoumuksen kannalta epäasianmukaisiin tuloksiin.

Tilan sitoumuksen kohteena olevan pinta-alan enintään 10 prosentin vähennystä pidetään vähäisenä muutoksena ensimmäisen alakohdan soveltamiseksi.”

10 Mainitun asetuksen 47 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Jäsenvaltiot voivat hyväksyä erityisesti seuraavat ylivoimaiset esteet tai poikkeukselliset olosuhteet ja luopua vaatimasta tuensaajan saaman tuen takaisinmaksua kokonaan tai osittain:

- a) tuensaajan kuolema;
- b) tuensaajan pitkäaikainen kyvyttömyys harjoittaa ammattiaan;
- c) maatilan merkittävän osan pakkolunastus, jos kyseinen pakkolunastus ei ollut ennakoitavissa sitoumuksen tekopäivänä;
- d) tilan maihin merkittävällä tavalla vaikuttava vakava luonnonmullistus;
- e) kotieläintuotantoon tarkoitettujen tilan rakennusten tuhoutuminen onnettomuudessa;
- f) eläinkulikutauti, joka vaikuttaa tuottajan koko karjaan tai osaan siitä.

2. Tuensaajan tai hänen oikeudenhaltijansa on kirjallisesti ilmoitettava toimivaltaiselle viranomaiselle ylivoimaisesta esteestä tai poikkeuksellisista olosuhteista ja esitettävä viranomaista tyydyttävät asiaa koskevat todisteet kymmenen työpäivän kuluessa päivämäärästä, jona tuensaajan tai hänen oikeudenhaltijansa on mahdollista se tehdä.”

Asetus (EU) N:o 65/2011

11 Neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä maaseudun kehittämisen tukitoimenpiteitä koskevien tarkastusmenettelyjen ja täydentävien ehtojen täytäntöönpanon osalta 27.1.2011 annettu komission asetukset (EU) N:o 65/2011

(EUVL 2011, L 25, s. 8) kumottiin 1.1.2015 alkavin vaikutuksin Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 täydentämisestä yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän sekä suoriin tukiin, maaseudun kehittämistukeen ja täydentäviin ehtoihin sovellettavien maksujen epäämis- ja perumisedellytysten sekä hallinnollisten seuraamusten osalta 11.3.2014 annetulla komission delegoidulla asetuksella (EU) N:o 640/2014 (EUVL 2014, L 181, s. 48). Delegoidun asetuksen N:o 640/2014 43 artiklan nojalla asetusta N:o 65/2011 sovellettiin kuitenkin edelleen vuotta 2014 ja aikaisempia vuosia koskeviin maksupyyntöihin ja tukihakemuksiin.

12 Asetuksen N:o 65/2011 18 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Haettua tukea on vähennettävä tai tuki on evättävä, jos seuraavat velvoitteet ja perusteet eivät täyty:

- a) asetuksen [N:o 1698/2005] 36 artiklan a kohdan [v alakohdassa] tarkoitettujen toimenpiteiden osalta asiaankuuluvat pakolliset vaatimukset sekä lannoitteiden ja kasvinsuojeluaineiden käyttöä koskevat vähimmäisvaatimukset, muut asetuksen [N:o 1698/2005 40 artiklan 2 kohdassa] tarkoitetut asiaankuuluvat pakolliset vaatimukset sekä näitä vaatimuksia laajemmat sitoumukset; tai
- b) muut kuin ilmoitettuun pinta-alan kokoon tai eläinten lukumäärään liittyvät tukikelpoisuusperusteet.

Jos kyseessä ovat monivuotiset sitoumukset, tuen vähennysten, poissulkemisten ja takaisinperimisten on koskettava myös kyseisiin sitoumuksiin aiempina vuosina jo maksettuja määriä.

2. Jäsenvaltion on perittävä takaisin ja/tai evättävä tuki tai määritettävä tuen vähennyksen määrä erityisesti todetun noudattamatta jättämisen vakavuuden, laajuuden ja keston perusteella.

– –”

Täytäntöönpanoasetus (EU) N:o 809/2014

13 Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) N:o 1306/2013 soveltamissäännöistä yhdenmetyt hallinto- ja valvontajärjestelmän, maaseudun kehittämistoimenpiteiden ja täydentävien ehtojen osalta 17.7.2014 annetun komission täytäntöönpanoasetuksen (EU) N:o 809/2014 (EUVL 2014, L 227, s. 69) 8 artiklassa säädetään seuraavaa:

”1. Tässä artiklassa tarkoitetaan:

- a) ’tilan siirrolla’ asianomaisten tuotantoyksiköiden myyntiä, vuokrausta tai muulla samankaltaisella liiketoimella tapahtuvaa siirtoa;
- b) ’luopujalla’ tuensaajaa, jonka tila siirretään toiselle tuensaajalle;
- c) ’tilan jatkajalla’ tuensaajaa, jolle tila siirretään.

2. Jos tila siirretään kokonaisuudessaan yhdeltä tuensaajalta toiselle tuensaajalle suoran tuen hakemuksen, maaseudun kehittämistukea koskevan hakemuksen tai maksupyynnön jättämisen jälkeen ja ennen kuin kaikki suoran tuen tai maaseudun kehittämistuen myöntämisedellytykset ovat täyttyneet, luopujalle ei myönnetä siirretyn tilan osalta suoraa tukea tai maaseudun kehittämistukea.

3. Luopujalle haettu suora tuki tai hänen pyytämänsä maksu myönnetään tilan jatkajalle, jos

a) tilan jatkaja ilmoittaa siirrosta toimivaltaiselle viranomaiselle jäsenvaltion asettaman määräajan kuluessa ja hakee suoran tuen ja/tai maaseudun kehittämistuen maksamista;

b) tilan jatkaja esittää kaikki toimivaltaisen viranomaisen vaatimat todisteet;

c) kaikki suoran tuen ja/tai maaseudun kehittämistuen myöntämisedellytykset täyttyvät siirretyn tilan osalta.

4. Kun tilan jatkaja ilmoittaa tilan siirrosta toimivaltaiselle viranomaiselle ja hakee suoran tuen ja/tai maaseudun kehittämistuen maksamista 3 kohdan a alakohdan mukaisesti

a) kaikki suoran tuen hakemukseen, maaseudun kehittämistukea koskevaan hakemukseen tai maksupyyntöön perustuvat luopujan ja toimivaltaisen viranomaisen oikeudellisesta suhteesta johtuvat luopujan oikeudet ja velvollisuudet on siirrettävä tilan jatkajalle;

b) kaikki luopujan ennen tilan siirtoa tekemät suoran tuen ja/tai maaseudun kehittämistuen myöntämiseksi tarvittavat toimet ja kaikki hänen tekemänsä ilmoitukset on luettava asiaankuuluvia unionin sääntöjä sovellettaessa tilan jatkajaa koskeviksi;

– –”

14 Täytäntöönpanoasetuksen N:o 809/2014 76 artiklan mukaan sitä sovelletaan 1.1.2015 tai sen jälkeen alkavia hakuvuotia tai palkkiokausia koskeviin suoran tuen hakemuksiin, maaseudun kehittämistukea koskeviin hakemuksiin ja maksupyyntöihin.

Romanian oikeus

15 Euroopan unionin rahastoihin ja/tai niihin liittyviin kansallisiin julkisiin rahastoihin sisältyvien varojen saamisessa ja käyttämisessä ilmenevien sääntöjenvastaisuuksien ehkäisemisestä, toteamisesta ja niistä rankaisemisesta annetun hallituksen kiireellisen asetuksen nro 66/2011 (Ordonanță de urgență a Guvernului nr. 66/2011 privind prevenirea, constatarea și sancționarea neregulilor apărute în obținerea și utilizarea fondurilor europene și/sau a fondurilor publice naționale aferente acestora; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 461, 30.6.2011) 17 §:ssä säädetään seuraavaa:

”Kaikissa sääntöjenvastaisuuksien toteamiseksi ja niihin perustuvien talousarviosaatavien määrittämiseksi toteutettavissa toimenpiteissä on noudatettava suhteellisuusperiaatetta ja otettava huomioon todetun sääntöjenvastaisuuden luonne ja vakavuus sekä sen laajuus ja sen taloudelliset vaikutukset.”

- 16 Maatalouteen vuosina 2015–2020 sovellettavien maksujärjestelmien hyväksymisestä ja maatalousyhtymiä ja muita yhtiömuotoja koskevan lain nro 36/1991 2 §:n muuttamisesta annetun hallituksen kiireellisen asetuksen nro 3/2015 (Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 3/2015 pentru aprobarea schemelor de plăți care se aplică în agricultură în perioada 2015–2020 și pentru modificarea art. 2 din Legea nr. 36/1991 privind societățile agricole și alte forme de asocieri în agricultură; Monitorul Oficial al României, osa I, nro 191, 23.3.2015), sellaisena kuin sitä sovelletaan pääasiassa, 30 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksen, hallinnon ja seurannan osalta ylivoimaisina esteinä tai poikkeuksellisina olosuhteina voidaan pitää erityisesti seuraavia:

--

f) koko maatilán tai sen suuren osan pakkolunastus, jos kyseinen pakkolunastus ei ollut ennakoitavissa hakemuksen tekopäivänä.”

- 17 Kyseisen määräyksen 31 §:ssä säädetään seuraavaa:

”1. Ylivoimaisista esteistä ja poikkeuksellisista olosuhteista on ilmoitettava kirjallisesti APIAlle esittämällä todisteet edellä 30 §:n 1 momentissa tarkoitettujen tilanteiden ilmenemisestä 15 työpäivän kuluessa päivämäärästä, jona tuensaajan tai hänen oikeudenhaltijansa on mahdollista se tehdä.

2. Jos tuensaaja tai hänen oikeudenhaltijansa ylittää edellä 1 momentissa säädetyn määräajan, ilmoitusta ei oteta huomioon.”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

- 18 Avicola Crevedia SA, joka pitää siipikarjan teurastamoaa, teki APIAlle 18.1.2013 esittämässään tukihakemuksessa vapaaehtoisesti eläinten hyvinvointia koskevan sitoumuksen viiden vuoden ajaksi asetuksen N:o 1698/2005 40 artiklan perusteella.
- 19 Viisivuotisen sitoumuskauden aikana pääasiassa kyseessä oleva tila siirrettiin kokonaisuudessaan ensin Abator Avicola Crevedia SRL:lle, joka jatkoi tätä sitoumusta 15.11.2013, ja sen jälkeen Groenland Poultrylle, joka myös jatkoi tätä sitoumusta ja teki siitä ilmoituksen APIAn rekisteriin 2.4.2015.
- 20 Tässä yhteydessä Groenland Poultry oli tehnyt 30.3.2015 kaksi sopimusta. Yhtäältä se oli tehnyt Abator Avicola Crevedian kanssa maatilán siirrosta ja sitoumusten jatkamisesta sopimuksen, jolla tämä luopui oikeudesta APIAlta 13.11.2014 hakemaansa tukeen ja jolla Groenland Poultry sitoutui noudattamaan Abator Avicola Crevedian tukihakemuksessaan tekemiä sitoumuksia sekä esittämään todisteet siitä, että tukikelpoisuusedellytykset täyttyivät.
- 21 Toisaalta Groenland Poultry oli tehnyt Agrolí Group SRR -yhtiön, jonka osalta oli aloitettu maksukyvyttömyysmenettely 6.3.2014, kanssa tälle yhtiölle kuuluvan maatilán toimitiloista ja tuotantovälineistä vuokrasopimuksen, johon sisältyi vuokranantajan hyväksi lykkäävä ehto, jonka mukaan Agrolí Groupin velkojatoimikunnan tuli hyväksyä tämä sopimus maksukyvyttömyysmenettelyssä.

- 22 APIA maksoi 4.12.2015 tehdyllä maksupäätöksellä Groenland Poultrylle 1 506 915,86 Romanian leuta (RON) (n. 337 000 euroa) 13.11.2014 esitetyn tukihakemuksen perusteella. APIA maksoi 13.11.2015 tehtyjen ja 15.6.2016 muutettujen maksuhakemusten perusteella Groenland Poultrylle myös 850 673,62 RON (n. 190 000 euroa) 5.10.2016 ja vielä 375 941,35 RON (n. 82 000 euroa) 29.3.2017 ennakkomaksupäätöksellä.
- 23 Koska Groenland Poultry ei tehnyt maksuhakemusta sitoumuskauden viidennelle vuodelle, APIA lähetti sille ilmoituksen hakemuksen saapumatta jäämisestä. Groenland Poultryn pesänhoitaja ilmoitti 18.4.2017 APIAlle, että kyseinen yhtiö oli konkurssimenettelyssä.
- 24 APIA laati 21.4.2017 täytäntöönpanoasetuksen (EY) N:o 809/2014 8 artiklaan perusteella neljä pöytäkirjaa, joissa todettiin sääntöjenvastaisuuksia ja määritettiin talousarviosaatavat sekä määrättiin, että sitoumuskauden ensimmäisenä vuonna maksettu tuki eli 6 940 168,72 RON (n. 1 527 000 euroa), toisena vuonna maksettu tuki eli 4 562 717,78 RON (n. 1 004 000 euroa), kolmantena vuonna maksettu tuki eli 1 506 915,86 RON ja neljäntenä vuonna maksettu tuki eli 850 673,62 RON oli perittävä Groenland Poultrylta takaisin, koska tällä yhtiöllä, joka oli konkurssimenettelyssä, ei ollut enää toimintaa eikä se voinut osoittaa noudattaneensa viisivuotista sitoumusta.
- 25 Sen jälkeen kun APIA oli hylännyt Groenland Poultryn näistä pöytäkirjoista tekemät oikaisuvaatimukset, kyseinen yhtiö nosti Tribunalul Bucureștissa (Bukarestin alioikeus, Romania) kanteen, jossa se vaati APIAn hylkäyspäätösten kumoamista ja väitti, että sen oli ollut mahdotonta noudattaa sitoumuksia vuonna 2017 asetuksen N:o 1974/2006 47 artiklan 1 kohdan c alakohdassa tarkoitetun pakkolunastuksen tai siihen rinnastettavan tilanteen vuoksi eli sen vuoksi, että Groenland Poultryn vuokranantaja oli 26.7.2016 ilmoittanut, ettei vuokrasopimuksen lykkäävää ehtoa ollut täytetty, koska Agroli Groupia vastaan oli aloitettu konkurssimenettely 9.5.2016, ja vaatinut sitä tyhjentämään tilat. Groenland Poultry väitti lisäksi, että oli sovellettava kyseisen asetuksen 44 artiklan 2 kohdan a alakohtaa ja että suhteellisuusperiaatetta oli loukattu.
- 26 Kyseinen tuomioistuin hylkäsi kanteen 26.10.2018 antamallaan tuomiolla. Se katsoi aluksi, että mainitun asetuksen 44 artiklan ja täytäntöönpanoasetuksen N:o 809/2014 8 artiklan nojalla luopujan oikeudet ja velvollisuudet ja implisiittisesti myös vastuu tukikelpoisuusehtojen noudattamatta jättämisen seurauksista olivat siirtyneet Groenland Poultrylle. Tämän jälkeen tuomioistuin katsoi, että asetuksen N:o 1974/2006 47 artiklan 1 kohdan c alakohtaa ei voitu soveltaa kyseisessä tapauksessa, koska olosuhteet, joihin Groenland Poultry vetosi vapautuakseen takaisinmaksuvelvoitteesta, eivät merkinneet pakkolunastusta, joka vastaa kansallisessa oikeudessa sitä, että valtio ottaa hyödykkeet haltuunsa yleiseen etuun liittyvillä perusteilla, ja ne eivät olleet ennakoitavissa sitoumuksen tekopäivänä. Näitä olosuhteita ei myöskään ollut ilmoitettu kyseisen asetuksen 47 artiklan 2 kohdassa asetetussa määräajassa. Lopuksi se katsoi, että suhteellisuusperiaatetta oli noudatettu. Sama tuomioistuin viittasi asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 kohdan a alakohtaan ja totesi, että sitoumuksen jatkamisen mahdottomuutta koskevan edellytyksen täyttymistä ei ollut näytetty toteen ja että APIA oli toiminut tässä artiklassa annetun harkintavallan rajoissa.
- 27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin eli Curtea de Apel Bucureștiin (Bukarestin ylioikeus, Romania), johon Groenland Poultry valitti mainitusta tuomiosta ja joka ratkaisee asian viimeisenä oikeusasteena, katsoo, että kyseisen asetuksen 47 artiklan 1 kohdan sanamuodon mukaisesta tulkinnasta seuraa, että siihen sisältyvä ylivoimaisten esteiden ja poikkeuksellisten olosuhteiden luettelo ei ole tyhjentävä ja että ylivoimaisten esteiden ja poikkeuksellisten olosuhteiden käsitteitä ei siitä syystä, että kyseisessä asetuksessa ei ole viittausta kansalliseen oikeuteen, voida määritellä

tukeutumalla kansalliseen oikeuteen. Kyseinen tuomioistuin pohtii kuitenkin, estääkö nyt käsiteltävässä asiassa se, että vuokranantajaa koskeva maksukyvyttömyysmenettely oli aloitettu vuokrasopimusta tehtäessä, mainitun säännöksen soveltamisen, ja huomauttaa, ettei APIA katsonut, että tämä seikka olisi ollut este tilan siirrolle ja tuen maksamiselle Groenland Poultrylle.

- 28 Mainittu tuomioistuin pohtii lisäksi, miten kyseisen asetuksen 44 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan a alakohtaa on tulkittava suhteellisuusperiaatteen kannalta tilanteessa, jossa APIA on velvoittanut Groenland Poultryn maksamaan takaisin yhteensä 14 236 417,32 RON (n. 2 900 000 euroa), vaikka se on tosiasiallisesti vastaanottanut ainoastaan 2 658 185,04 RON (n. 540 000 euroa) ja näiden kahden summan erotus maksettiin aiemmille tuensaajille viisivuotisen sitoumuskauden kahden ensimmäisen vuoden osalta. Lisäksi tätä sitoumusta noudatettiin neljän ensimmäisen vuoden ajan ja Groenland Poultryn toiminnasta luopuminen sitoumuskauden viimeisenä vuonna näyttää johtuneen sen tahdosta riippumattomista syistä.
- 29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa lopuksi, että tässä säännöksessä mainittu edellytys ”eikä ole tarkoituksenmukaista, että seuraaja jatkaa sitoumusta” näyttää vaativan sitä, että tästä esitetään todisteita, eikä sitä, että esitetään abstrakteja todisteita siitä, ettei sitoumuksen jatkamisesta kiinnostuneita seuraajia ole. Tältä osin kyseinen tuomioistuin täsmentää, että Groenland Poultry on esittänyt todisteita, jotka osoittavat, että Vitall SRL oli kiinnostunut jatkamaan mainittua sitoumusta mutta ei saanut tähän vaadittavia terveys- ja eläinlääkinnällisiä lupia, vaikka Agroli Groupin velkojatoimikunta oli antanut hyväksyntänsä pääasiassa kyseessä olevien toimitilojen vuokraamiseen.
- 30 Tässä tilanteessa Curtea de Apel București on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:
- 1) Onko [asetuksen N:o 1974/2006] 47 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että ’ylivoimaiset esteet tai poikkeukselliset olosuhteet’ käsittävät myös tilanteen, jossa tuensaaja menettää oikeuden käyttää vuokraamiansa hyödykkeitä sen vuoksi, että vuokrasopimus on päättynyt vuokrattujen hyödykkeiden omistajan (vuokranantajan) maksukyvyttömyyden vuoksi?
  - 2) Onko [asetuksen N:o 1974/2006] 44 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkittava suhteellisuusperiaatteen valossa siten, että siinä tapauksessa, että tuensaajan tila siirretään rahoituksen myöntämisen edellytyksenä annetun sitoumuksen täyttämisen aikana kokonaan tai osittain toiselle henkilölle ja tämä toinen tuensaaja, joka kylläkin on täyttänyt huomattavan osan sitoumuksesta, luopuu maataloustuotannostaan eikä ole tarkoituksenmukaista, että seuraaja jatkaa sitoumusta, toisen [tuen]saajan on palautettava saamansa tuki (tuki, joka koskee ajanjaksoa, jolloin se on itse ollut tuensaajana) vai onko sen palautettava myös ensimmäisen tuensaajan saama tuki?
  - 3) Mitkä ovat ne edellytykset, joiden täytyessä kansallinen tuomioistuin voisi asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 kohdan a alakohtaa tulkitessaan todeta, ettei ’ole tarkoituksenmukaista, että seuraaja jatkaa sitoumusta’?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

Tutkittavaksi ottaminen

- 31 APIA ja Romanian hallitus katsovat, ettei ensimmäistä kysymystä voida ottaa tutkittavaksi sillä perusteella, että tässä kysymyksessä tarkoitettua asetuksen N:o 1974/2006 47 artiklan 1 kohtaa ei voida soveltaa pääasiassa. Ennakkoratkaisupyynnöstä nimittäin ilmenee, ettei Groenland Poultry ilmoittanut APIAlle kyseisen asetuksen 47 artiklan 2 kohdassa säädettyssä määräajassa ylivoimaisen esteen tai poikkeukselliset olosuhteet muodostavien olosuhteiden olemassaoloa.
- 32 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan SEUT 267 artiklalla käyttöön otetussa unionin tuomioistuimen ja kansallisten tuomioistuinten välisessä yhteistyössä yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämällä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimella on näin ollen periaatteessa velvollisuus antaa ennakkoratkaisu. Tästä seuraa, että unionin oikeutta koskevilla kysymyksillä oletetaan olevan merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Unionin tuomioistuin voi kieltäytyä vastaamasta kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vain, jos on ilmeistä, että unionin oikeuden tulkintamisella, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei ole mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai jos kyseinen ongelma on luonteeltaan hypoteettinen taikka unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin (tuomio 21.3.2023, Mercedes-Benz Group (Estolaitteilla varustettujen ajoneuvojen valmistajien vastuu), C-100/21, EU:C:2023:229, 52 ja 53 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 33 Nyt käsiteltävässä asiassa ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on todennut ennakkoratkaisupyynnössään, että asetuksen N:o 1974/2006 47 artiklan 1 kohdan tulkinta on tarpeen, jotta sen käsiteltäväksi saatettu valitus, joka on tehty tämän tuomion 26 kohdassa mainitusta Tribunalul Bucureștin tuomiosta, voidaan ratkaista. Tästä pyynnöstä ilmenee, että vaikka kyseisen tuomioistuimen mukaan Groenland Poultry ei ollut ilmoittanut APIAlle ylivoimaisen esteen tai poikkeukselliset olosuhteet muodostavien olosuhteiden olemassaoloa kyseisen asetuksen 47 artiklan 2 kohdassa säädettyssä määräajassa, minkä kyseinen yhtiö kiisti, mainittu tuomioistuin katsoi myös, ettei tämän asetuksen 47 artiklan 1 kohtaa voitu soveltaa pääasiaan, koska olosuhteet, joihin mainittu yhtiö vetosi, eivät merkinneet kyseisessä säännöksessä tarkoitettua pakkolunastusta.
- 34 Ei siis ole ilmeistä, että mainitun säännöksen tulkinnalla ei olisi mitään yhteyttä kansallisessa tuomioistuimessa käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai että pääasiassa kyseessä oleva ongelma olisi luonteeltaan hypoteettinen.
- 35 Tästä seuraa, että ensimmäinen kysymys on otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

- 36 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee ensinnäkin, että se, että Groenland Poultry ei voi jatkaa monivuotista sitoumustaan eläinten hyvinvoinnin edistämiseksi sitoumuksen loppuun saakka, johtuu siitä, että Agrolis Group päätti pääasiassa kyseessä olevan vuokrasopimuksen konkurssinsa vuoksi. Kyseisestä pyynnöstä ilmenee myös, että Agrolis Group oli jo kyseisen vuokrasopimuksen tekohetkellä maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena, minkä vuoksi mainittuun sopimukseen oli liitetty tämän tuomion 21 kohdassa tarkoitettu lykkäävä ehto, jonka perusteella kyseinen yhtiö saattoi päättää sopimuksen.
- 37 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuimien kysyy ensimmäisellä kysymyksellään, onko asetuksen N:o 1974/2006 47 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että vuokrattujen hyödykkeiden käyttöoikeuden menettäminen kyseisiä hyödykkeitä koskevan vuokrasopimuksen irtisanomisen vuoksi vuokranantajan, joka oli kyseisen sopimuksen tekohetkellä maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena, konkurssin seurauksena, merkitsee kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja ylivoimaisia esteitä tai poikkeuksellisia olosuhteita.
- 38 Tästä on todettava, että mainittu säännös ei sisällä tyhjää luetteloa tapahtumista, jotka voivat merkitä ylivoimaista estettä tai poikkeuksellisia olosuhteita, kuten samassa säännöksessä olevasta ilmaisusta ”erityisesti” ilmenee.
- 39 Lisäksi unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan ylivoimaisen esteen muodostavat kaikki tapahtumat, jotka johtuvat epätavallisista ja ennalta arvaamattomista olosuhteista, joihin toimijan ei ole ollut mahdollista vaikuttaa ja joiden seurauksia ei olisi voitu välttää, vaikka toimija olisi noudattanut asianmukaista huolellisuutta (tuomio 16.2.2023, Zamestnik izpalnitelen direktor na Darzhaven fond ”Zemedelie”, C-343/21, EU:C:2023:111, 58 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 40 Koska se, että tuensaaja ei voi jatkaa eläinten hyvinvointia koskevan monivuotisen sitoumuksen noudattamista, johtuu vuokrasopimuksen irtisanomisesta, joka on seuraus kyseisen tuensaajan sopimuskumppanin, joka oli maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena näiden osapuolten tehdessä kyseisen sopimuksen, konkurssista, tämä mahdottomuus ei voi johtua kyseisessä oikeuskäytännössä tarkoitetuista asianomaisen tahdosta riippumattomista, epätavallisista ja ennalta arvaamattomista seikoista.
- 41 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1974/2006 47 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että vuokrattujen hyödykkeiden käyttöoikeuden menettäminen kyseisiä hyödykkeitä koskevan vuokrasopimuksen irtisanomisen vuoksi vuokranantajan, joka oli kyseisen sopimuksen tekohetkellä maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena, konkurssin seurauksena, ei merkitse kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja ylivoimaisia esteitä tai poikkeuksellisia olosuhteita.

Toinen kysymys

Tutkittavaksi ottaminen

- 42 APIA ja Romanian hallitus väittävät, ettei toista kysymystä voida ottaa tutkittavaksi sillä perusteella, että se koskee asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 kohdan, jota ei voida soveltaa pääasiassa, tulkintaa. Ne väittävät, että Romanian lainsäätäjä on päättänyt olla sisällyttämättä kansalliseen lainsäädäntöön kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja tilanteita, joissa jäsenvaltiot voivat päättää olla vaatimatta mainitun artiklan 1 kohdassa tarkoitettua takaisinmaksua.
- 43 Tältä osin tästä kysymyksestä ja ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii mainitulla kysymyksellä kyseisen asetuksen 44 artiklan 1 ja 2 kohdan, luettuina unionin yleisiin oikeusperiaatteisiin kuuluvan suhteellisuusperiaatteen valossa, tulkintaa ja erityisesti kyseisessä 1 kohdassa säädetyn periaatteen ja 2 kohdassa säädettyjen poikkeusten välistä suhdetta.
- 44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on lisäksi täsmentänyt, että sen käsiteltäväksi saatetun valituksen ratkaisu riippuu suurelta osin kyseisen asetuksen 44 artiklan 2 kohdan tulkinnasta.
- 45 Näin ollen ei ole ilmeistä, että unionin oikeuden tulkinnalla, jota kansallinen tuomioistuin on pyytänyt, ei olisi mitään yhteyttä siinä käsiteltävän asian tosiseikkoihin tai kohteeseen tai että kyseinen ongelma olisi luonteeltaan hypoteettinen.
- 46 Tämän tuomion 32 kohdassa mainitun oikeuskäytännön mukaisesti toinen kysymys on näin ollen otettava tutkittavaksi.

Asiakysymys

- 47 Aluksi on huomautettava, että unionin tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kansallisten tuomioistuinten ja unionin tuomioistuimen välille SEUT 267 artiklalla luodussa yhteistyömenettelyssä unionin tuomioistuimen tehtävänä on antaa kansalliselle tuomioistuimelle hyödyllinen vastaus, jonka perusteella kansallinen tuomioistuin voi ratkaista siinä vireillä olevan asian. Unionin tuomioistuimen on tätä silmällä pitäen tarvittaessa muotoiltava sille esitetyt kysymykset uudelleen. Unionin tuomioistuin saattaa myös joutua ottamaan huomioon sellaisia unionin oikeussääntöjä, joihin kansallinen tuomioistuin ei ole ennakkoratkaisukysymyksessään viitannut (tuomio 15.7.2021, Ministrstvo za obrambo, C-742/19, EU:C:2021:597, 31 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 48 Kun otetaan huomioon ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen esittämät seikat, sellaisina kuin ne on esitetty tämän tuomion 43 kohdassa, on katsottava, että kyseinen tuomioistuin kysyy toisella kysymyksellään, onko asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan a alakohdtaa, luettuina suhteellisuusperiaatteen valossa, tulkittava siten, että kun tuensaajan tila siirretään rahoituksen myöntämisen edellytyksenä annetun sitoumuksen täyttämisen aikana toiselle henkilölle, joka jatkaa vapaaehtoisesti tätä sitoumusta ja joka tämän jälkeen luopuu lopullisesti maataloustuotannostaan, tämän viimeisen tuensaajan on maksettava takaisin koko sitoumusta vastaan saatu tuki, aikaisempien tuensaajien saamat tuet mukaan luettuina, vaikka se on täyttänyt huomattavan osan sitoumuksestaan ja sitoumuksen jatkaminen ei ole tarkoituksenmukaista.

- 49 Kirjallisissa huomautuksissaan Romanian hallitus, APIA ja Kreikan hallitus ovat myös viitanneet asetuksen N:o 65/2011 18 artiklaan, jossa vahvistettiin asetuksen N:o 1974/2006 tavoin asetuksen N:o 1698/2005 soveltamista koskevat yksityiskohtaiset säännöt mutta – toisin kuin kyseisessä asetuksessa – ei esimerkiksi maaseudun kehittämisen tukitoimenpiteitä koskevien erityisten ja yhteisten säännösten soveltamisen osalta vaan näitä toimenpiteitä koskevien tarkastusmenettelyjen ja täydentävien ehtojen soveltamisen osalta. Asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklassa, jonka soveltamista pääasiassa ei ole riitautettu, säännellään kuitenkin erityistilanteita, joita kyseinen 18 artikla ei koske, eli tilanteita, joissa tuensaajan tila siirretään tuen myöntämisen edellytyksenä tehdyn sitoumuksen täytäntöönpanokauden aikana. Mainittu 18 artikla ei siten ole merkityksellinen tämän oikeusriidan kannalta.
- 50 Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan unionin oikeuden säännöksen tai määräyksen tulkittamisessa on otettava huomioon paitsi sen sanamuoto myös sen asiayhteys ja sillä lainsäädännöllä tavoitellut päämäärät, jonka osa säännös tai määräys on (tuomio 14.10.2021, José Cánovas Pardo, C-186/18, EU:C:2021:849, 23 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 51 Tältä osin asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jos tuensaaja siirtää tilansa toiselle henkilölle tuen myöntämisen edellytyksenä olevan sitoumuksensa aikana, ”tämä toinen henkilö voi jatkaa sitoumusta sen jäljellä olevan voimassaoloajan” ja että ”jos sitoumusta ei jatketa tällä tavalla, tuensaajan on maksettava takaisin myönnetty tuki”.
- 52 Tämän säännöksen sanamuodosta ilmenee, että siinä vahvistetaan selvästi ja täsmällisesti periaate, jonka mukaan tuensaaja on velvollinen maksamaan tuen takaisin siinä tapauksessa, että tila siirretään edelleen toiselle henkilölle sitoumuskauden aikana, paitsi jos viimeksi mainittu päättää jatkaa sitoumusta.
- 53 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 42 kohdassa, tästä seuraa myös, että henkilö, joka tulee tuensaajan tilan jatkajaksi ja päättää myös jatkaa tämän alun perin tekemää sitoumusta, vastaa tuensaajan sijasta kaikista tälle kuuluvista sitoumuksista ja velvoitteista niiden jäljellä olevan voimassaoloajan. Näin ollen mainitun säännöksen logiikan mukaisesti kyseisestä henkilöstä tulee puolestaan tuensaaja, ja on, jos tämä tila siirretään myöhemmin toiselle henkilölle, velvollinen maksamaan takaisin saamansa tuen, paitsi jos viimeksi mainittu henkilö itse jatkaa sitoumusta sen jäljellä olevan voimassaoloajan ja näin vapauttaa tuensaajan tämän sitoumuksista ja velvoitteista.
- 54 Asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 kohdassa säädetään lisäksi, että ”jäsenvaltiot voivat olla vaatimatta 1 kohdassa tarkoitettua takaisinmaksua, kun” kyse on tämän 2 kohdan a–c alakohdassa tarkoitetuista tilanteista. Niinpä tämän 44 artiklan 2 kohdan mukaan takaisinmaksua voidaan olla vaatimatta a alakohdan mukaan, kun ”tuensaaja, joka on jo täyttänyt huomattavan osan sitoumuksistaan, luopuu lopullisesti maataloustuotannosta, eikä ole tarkoituksenmukaista, että seuraaja jatkaa sitoumusta”, b alakohdan mukaan, kun siirto, joka koskee osaa maatilasta, tapahtuu sitoumuksen jatkoajalla, ja c alakohdan mukaan, kun tila siirretään luonnonhoitoa harjoittavalle järjestölle.
- 55 Asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 3 kohdan mukaan jäsenvaltiot voivat lisäksi toteuttaa erityistoimenpiteitä tilaa koskevissa vähäisissä muutoksissa sen varmistamiseksi, että tämän asetuksen 44 artiklan 1 kohdan soveltaminen ei johda tehdyn sitoumuksen kannalta epäasianmukaisiin tuloksiin.

- 56 Tästä seuraa, että asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 ja 3 kohdassa säädetään sitä periaatetta koskevista valinnaisista poikkeuksista, jonka mukaan tuensaaja maksaa tuen takaisin siinä tapauksessa, että tila luovutetaan ilman, että luovutuksensaaja ottaa vastatakseen monivuotisesta sitoumuksesta, ja niitä on näin ollen tulkittava suppeasti.
- 57 Kyseisen asetuksen 44 artiklan 1 kohdan sanamuodon ja asiayhteyden mukaisesta tulkinnasta ilmenee myös, että kun tuensaajan tila siirretään rahoituksen myöntämisen edellytyksenä annetun sitoumuksen täyttämisen aikana toiselle henkilölle, joka jatkaa vapaaehtoisesti tätä sitoumusta ja joka tämän jälkeen luopuu lopullisesti maataloustuotannostaan, tämän viimeisen tuensaajan on maksettava takaisin koko sitoumusta vastaan saatu tuki, aikaisempien tuensaajien saamat tuet mukaan luettuina, ellei asianomainen jäsenvaltio ole päättänyt olla vaatimatta kyseistä takaisinmaksua mainitun asetuksen 44 artiklan 2 ja 3 kohdassa tarkoitettujen poikkeusten nojalla.
- 58 Muussa tapauksessa viimeisen tuensaajan on maksettava takaisin saamansa tuki kokonaisuudessaan, mukaan lukien aikaisempien tuensaajien saamat tuet, vaikka se olisi jo täyttänyt huomattavan osan sitoumuksestaan ja vaikka sitoumuksen jatkaminen ei olisi tarkoituksenmukaista.
- 59 Siltä osin kuin Groenland Poultry on vedonnut pääasiassa asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 kohdan a alakohdan soveltamiseen, kun taas Romanian hallitus ja APIA ovat todenneet unionin tuomioistuimelle esittämässään huomautuksissa, että Romanian lainsäätäjä oli päättänyt olla ottamatta tässä säännöksessä säädettyä poikkeusta osaksi kansallista oikeutta, on täsmennettävä, että kyseisen 44 artiklan 2 kohdan a alakohdan täytäntöönpano kansallisessa oikeudessa ei ole pakollista. Tästä seuraa, että tämän valinnaisen säännöksen osalta jäsenvaltioiden on tehtävä erityinen valinta panna tämä poikkeus täytäntöön kansallisessa oikeudessa. Vaikka ne voivat tässä tarkoituksessa valita tarkoituksenmukaisimmaksi katsomansa lainsäädäntötekniikan, kansallisten toimenpiteiden, joilla tällainen säännös pannaan täytäntöön, on oltava kiistattoman sitovia ja niiden on täytettävä täsmällisyyden ja selkeyden vaatimukset, jotta oikeudellisten tilanteiden varmuus voidaan taata (ks. analogisesti tuomio 4.6.2009, SALIX Grundstücks-Vermietungsgesellschaft, C-102/08, EU:C:2009:345, 52 ja 55–57 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).
- 60 Niinpä nämä edellytykset täyttävien kansallisten säännösten puuttuessa Groenland Poultryn kaltainen tuensaaja ei voi vedota mainittuun säännökseen kansallisissa tuomioistuimissa.
- 61 Tämän tuomion 57 ja 58 kohdassa esitetty asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan tulkinta on sen säännösten tavoitteiden mukainen, johon kyseinen 44 artikla kuuluu.
- 62 Kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 46 kohdassa, sen tavoitteen kannalta, jota varten tuki on saatu, eli asetuksen N:o 1698/2005 36 artiklan a alakohdan v alakohdan ja 40 artiklan mukaisesti eläinten hyvinvoinnin edistäminen, on olennaisen tärkeää, että monivuotinen sitoumusta noudatetaan koko sitoumuskauden ajan.
- 63 Unionin tuomioistuin on lisäksi jo korostanut, että monivuotiset sitoumukset on tärkeää saattaa loppuun asti, ja todennut, että tuen myöntämisedellytyksiä on noudatettava sitoumuksen koko voimassaoloajan. Se on katsonut erityisesti, että jos jotakin näistä edellytyksistä, kuten vuotuisen maksuhakemuksen tekemistä, jätetään noudattamatta edes kerran, tukea ei voida myöntää, ja suhteellisuusperiaate ei ole esteenä sille, että tuensaaja velvoitetaan maksamaan tuki takaisin

kokonaisuudessaan (ks. vastaavasti tuomio 24.5.2012, Hehenberger, C-188/11, EU:C:2012:312, 35–37 kohta); tuomio 7.2.2013, Pusts, C-454/11, EU:C:2013:64, 35–37 kohta ja tuomio 26.5.2016, Ezernieki, C-273/15, EU:C:2016:364, 41–46 kohta).

- 64 Samoin Euroopan unionin taloudellisten etujen tehokasta suojaamista koskeva tavoite, jonka toteutumisesta jäsenvaltioiden on huolehdittava, kuten asetuksen N:o 1698/2005 74 artiklan 1 kohdasta ilmenee, tukee asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan tämän tuomion 57 ja 58 kohdasta ilmenevää tulkintaa. Viimeksi mainitun asetuksen 44 artiklan 1 kohdassa asetettua takaisinmaksamista koskevaa periaatetta olisi helppo kiertää, jos ensimmäinen tuensaja siirtäisi sitoumuksensa toiselle tuensajalle ja jos tämä sitten välittömästi luopuisi monivuotisesta sitoumuksesta ennen sen voimassaolon päättymistä, jolloin kummallekaan ei tulisi taloudellisia seurauksia.
- 65 Lopuksi on huomautettava suhteellisuusperiaatteesta, että vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyseinen periaate edellyttää, että kyseessä olevan säännösten legitimit tavoitteet ovat toteutettavissa unionin toimielinten toimilla ja että toimilla ei ylitetä niitä rajoja, jotka johtuvat siitä, mikä on tarpeellista kyseisten tavoitteiden toteuttamiseksi, eli silloin, kun on mahdollista valita usean tarkoituksenmukaisen toimenpiteen välillä, on valittava vähiten rajoittava, eivätkä toimenpiteistä aiheutuvat haitat saa olla liian suuria tavoiteltuihin päämääriin nähden (tuomio 16.2.2022, Puola v. parlamentti ja neuvosto, C-157/21, EU:C:2022:98, 353 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen). Nyt käsiteltävässä asiassa on todettava, että kun tuensajan tila siirretään toiselle henkilölle, joka ei jatka monivuotista sitoumusta sen jäljellä olevaksi voimassaoloajaksi, sen lisäksi, että jäsenvaltiot voivat päättää asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 ja 3 kohdan nojalla olla vaatimatta tämän asetuksen 44 artiklan 1 kohdassa säädettyä takaisinmaksua, viimeksi mainittuun säännökseen perustuva takaisinmaksuvelvollisuus on asianmukainen ja tarpeellinen sen eläinten hyvinvoinnin edistämistä koskevan tavoitteen toteuttamiseksi, jota varten tuki on myönnetty. Tämän takaisinmaksuvelvollisuuden tarkoituksena on nimittäin taata, että tuensaja tekee kaiken voitavansa täyttääkseen monivuotisen sitoumuksen sen päättymiseen saakka, mikä myös edistää unionin taloudellisten etujen tehokasta suojaamista.
- 66 Mainitulla takaisinmaksuvelvollisuudella ei myöskään ylitetä sitä, mikä on tarpeen sillä tavoiteltujen päämäärien, sellaisina kuin ne on esitetty tämän tuomion edellisessä kohdassa, saavuttamiseksi. Tästä on huomautettava aluksi, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 51 kohdassa, että kyseisen asetuksen 44 artiklan 1 kohdan sanamuoto ja sen taustalla oleva logiikka ovat riittävän selviä ja ehdottomia, jotta tilan jatkaja voi ymmärtää, että jos se päättää lisäksi jatkaa luopujan monivuotista sitoumusta, se voi joutua maksamaan takaisin tuen kokonaisuudessaan, aikaisempien tuensajien saamat tuet mukaan luettuina.
- 67 Täytäntöönpanoasetuksen N:o 809/2014 8 artiklan 4 kohdassa, jota myös käsiteltävässä asiassa riitautetut APIAn päätökset koskevat, säädetään nimenomaisesti, että kun tilan jatkaja ilmoittaa tilan siirrosta toimivaltaiselle viranomaiselle ja hakee suoran tuen ja/tai maaseudun kehittämistuen maksamista, kaikki suoran tuen hakemukseen, maaseudun kehittämistukea koskevaan hakemukseen tai maksupyyntöön perustuvat luopujan ja toimivaltaisen viranomaisen oikeudellisesta suhteesta johtuvat luopujan oikeudet ja velvollisuudet on siirrettävä tilan jatkajalle.
- 68 Koska tilan jatkajalla on näin ollen mahdollisuus valita, ottaako se luopujan monivuotisen sitoumuksen ja velvoitteet vastattavakseen tilan siirron yhteydessä, jatkajalla on vapaus punnita tällaisen sitoumuksen etuja ja haittoja, joihin kuuluu mahdollisuus joutua maksamaan takaisin koko tuki, aiempien tuensajien saamat määrät mukaan lukien. Sillä on lisäksi mahdollisuus

sopia etukäteen sopimuksella luopujan kanssa kullekin mahdollisesti kuuluvasta vastuusta, mikäli toimivaltainen kansallinen viranomaisen perii siltä viimeisenä tuensaajana tuen kokonaisuudessaan takaisin, jos se ei voi täyttää tätä sitoumusta sen päättymiseen saakka lopullisen maataloustoiminnasta luopumisen vuoksi.

- 69 On lisättävä, että viimeinen tuensaaja hyötyy investoinneista, jotka on jo toteutettu sen eläinten hyvinvointia edistävän tuen avulla, joka on suunniteltu alun perin vahvistetuksi monivuotiskaudeksi.
- 70 Tästä seuraa, että tuen takaisinmaksua kokonaisuudessaan koskeva velvollisuus, joka asetetaan asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 1 kohdassa tilan siirron jälkeen viimeiselle tuensaajalle, jonka on luovuttava lopullisesti maataloustoiminnastaan, on oikeassa suhteessa sekä eläinten hyvinvoinnin edistämistä koskevaan tavoitteeseen että unionin taloudellisten etujen tehokkaan suojaamisen tavoitteeseen nähden.
- 71 Edellä esitetyn perusteella toiseen kysymykseen on vastattava, että asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 1 kohta ja 2 kohdan a alakohtaa, luettuina suhteellisuusperiaatteen valossa, on tulkittava siten, että kun tuensaajan tila siirretään rahoituksen myöntämisen edellytyksenä annetun sitoumuksen täyttämisen aikana toiselle henkilölle, joka jatkaa vapaaehtoisesti tätä sitoumusta ja joka tämän jälkeen luopuu lopullisesti maataloustuotannostaan, tämän viimeisen tuensaajan on maksettava takaisin koko sitoumusta vastaan saatu tuki, aikaisempien tuensaajien saamat tuet mukaan luettuina, paitsi jos asianomainen jäsenvaltio on päättänyt olla vaatimatta kyseistä takaisinmaksua mainitun 44 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetyn poikkeuksen nojalla ja jos tätä poikkeusta koskevat edellytykset täyttyvät.

Kolmas kysymys

- 72 Kolmannella kysymyksellään ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii olosuhteita, joiden vallitessa asetuksen N:o 1974/2006 44 artiklan 2 kohdan a alakohdassa tarkoitettujen edellytyksien, jonka mukaan "[ei] ole tarkoituksenmukaista, että seuraaja jatkaa sitoumusta", voidaan katsoa täyttyvän.
- 73 Kuten tämän tuomion 60 kohdassa on todettu, mikäli tämän tuomion 59 kohdassa tarkoitettujen edellytykset täyttäviä kansallisia säännöksiä ei ole, Groenland Poultryn kaltainen tuensaaja ei voi vedota mainittuun säännökseen kansallisissa tuomioistuimissa.
- 74 Kun otetaan huomioon toiseen kysymykseen annettu vastaus, ei kolmanteen kysymykseen ole tarpeen vastata.

Oikeudenkäyntikulut

- 75 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kuudes jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

- 1) Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahaston (maaseuturahaston) tuesta maaseudun kehittämiseen annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 1698/2005 soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 15.12.2006 annetun komission asetuksen (EY) N:o 1974/2006, sellaisena kuin se on muutettuna 14.7.2011 annetulla komission täytäntöönpanoasetuksella (EU) N:o 679/2011, 47 artiklan 1 kohtaa

on tulkittava siten, että

vuokrattujen hyödykkeiden käyttöoikeuden menettäminen kyseisiä hyödykkeitä koskevan vuokrasopimuksen irtisanomisen vuoksi vuokranantajan, joka oli kyseisen sopimuksen tekohetkellä maksukyvyttömyysmenettelyn kohteena, konkurssin seurauksena, ei merkitse kyseisessä säännöksessä tarkoitettuja ylivoimaisia esteitä tai poikkeuksellisia olosuhteita.

- 2) Asetuksen N:o 1974/2006, sellaisena kuin se on muutettuna täytäntöönpanoasetuksella N:o 679/2011, 44 artiklan 1 kohtaa ja 2 kohdan a alakohtaa, luettuina suhteellisuusperiaatteen valossa,

on tulkittava siten, että

kun tuensaajan tila siirretään rahoituksen myöntämisen edellytyksenä annetun sitoumuksen täyttämisen aikana toiselle henkilölle, joka jatkaa vapaaehtoisesti tätä sitoumusta ja joka tämän jälkeen luopuu lopullisesti maataloustuotannostaan, tämän viimeisen tuensaajan on maksettava takaisin koko sitoumusta vastaan saatu tuki, aikaisempien tuensaajien saamat tuet mukaan luettuina, paitsi jos asianomainen jäsenvaltio on päättänyt olla vaatimatta kyseistä takaisinmaksua mainitun 44 artiklan 2 kohdan a alakohdassa säädetyn poikkeuksen nojalla ja jos tätä poikkeusta koskevat edellytykset täyttyvät.

Allekirjoitukset